

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 21. oktobra 2010*

V zadevi C-467/08,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Audiencia Provincial de Barcelona (Španija) z odločbo z dne 15. septembra 2008, ki je prispela na Sodišče 31. oktobra 2008, v postopku

Padawan SL

proti

Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE),

ob udeležbi

Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA),

* Jezik postopka: španščina.

Asociación de Artistas Intérpretes o Ejecutantes – Sociedad de Gestión de España (AIE),

Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI),

Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO),

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik senata, D. Šváby, sodnik, R. Silva de Lapuerta, sodnica, E. Juhász, in J. Malenovský (poročevalec), sodnika,

generalna pravobranilka: V. Trstenjak,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 4. marca 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Padawan SL J. Jover Padró, E. Blanco Aymerich in A. González García, odvetniki,

- za Sociedad General de Autores y Editores (SGAE) P. Hernández Arroyo, J. Segovia Murúa, R. Allendesalazar Corchó in R. Vallina Hoset, odvetniki,

- za Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA) J. A. Suárez Lozano in M. Benzal Medina, odvetnika,

- za Asociación de Artistas Intérpretes o Ejecutantes – Sociedad de Gestión de España (AIE) C. López Sánchez, odvetnik,

- za Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI) R. Ros Fernández, procurador, skupaj s F. Márquezom Martínom, odvetnikom,

- za Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO) M. Malmierca Lorenzo in J. Díaz de Olarte, odvetnika,

- za špansko vlado J. López-Medel Bascones in N. Díaz Abad, zastopnika,

- za nemško vlado M. Lumma in S. Unzeitig, zastopnika,

- za grško vlado E.-M. Mamouna in V. Karra, zastopnici,

- za francosko vlado G. de Bergues in B. Beaupère-Manokha, zastopnika,

- za portugalsko vlado L. Inez Fernandes in N. Gonçalves, zastopnika,

- za finsko vlado A. Guimaraes-Purokoski, zastopnica,

- za vlado Združenega kraljestva H. Walker, zastopnica,

- za Evropsko komisijo L. Lozano Palacios in H. Krämer, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi
11. maja 2010

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago pojma „pravično nadomestilo“ iz člena 5(2)(b) Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L 167, str. 10), ki se plačuje imetnikom avtorskih pravic na podlagi „izjeme za privatno razmnoževanje“.
- 2 Ta predlog je bil vložen v sporu med družbo Padawan SL (v nadaljevanju: Padawan) in organizacijo Sociedad General de Autores y Editores de España (v nadaljevanju: SGAE) glede „pristojbine za privatno razmnoževanje“, ki naj bi jo družba Padawan dolgovala za nosilce podatkov CD-R, CD-RW in DVD-R ter predvajalnikov MP3, ki jih prodaja.

Pravni okvir

Direktiva 2001/29

3 V uvodnih izjavah 9, 10, 31, 32, 35, 38 in 39 Direktive 2001/29 je navedeno:

„(9) Vsakršno usklajevanje avtorske in sorodnih pravic mora temeljiti na visoki stopnji varstva, kajti takšne pravice so za intelektualno ustvarjanje bistvenega pomena. Njihovo varstvo pomaga zagotoviti ohranjanje in razvoj ustvarjalnosti v interesu avtorjev, izvajalcev, producentov, potrošnikov, kulture, industrije in javnosti nasploh. Intelektualna lastnina se torej prizna kot sestavni del lastnine.

(10) Če naj avtorji ali izvajalci nadaljujejo z ustvarjalnim in umetniškim delom, morajo za uporabo svojega dela prejeti primerno nagrado, prav tako pa tudi producenti, da lahko to delo financirajo. [...]

[...]

(31) Zagotoviti je treba pravično ravnotežje pravic in interesov med različnimi kategorijami imetnikov pravic, pa tudi med različnimi kategorijami imetnikov pravic in uporabnikov varovanih predmetov. [...]

(32) Ta direktiva določa izčrpno naštetje izjeme in omejitve pravice reproduciranja ter pravice priobčenja javnosti. Nekatere izjeme ali omejitve se nanašajo le na pravico reproduciranja, kjer je to primerno. Ta seznam ustrezno upošteva različne pravne tradicije v državah članicah, hkrati pa je njegov cilj zagotoviti delujoč notranji trg. Države članice naj koherentno uporabljajo te izjeme in omejitve, kar bomo ocenjevali ob pregledu izvedbenih predpisov v prihodnosti.

[...]

(35) V določenih primerih izjem ali omejitev naj imetniki pravic prejmejo pravično nadomestilo, ki jim bo ustrezno nadomestilo uporabo njihovih varovanih del ali predmetov sorodnih pravic. Pri določanju oblike, podrobne ureditve in možne ravni takšnega pravičnega nadomestila naj se upoštevajo posebne okoliščine vsakega primera. Pri ocenjevanju teh okoliščin bi lahko bil koristen kriterij potencialna škoda, ki jo zadevno dejanje povzroči imetnikom pravic. V primerih, ko so imetniki pravic že prejeli plačilo v kaki drugi obliki, na primer kot del licenčnine, jim ne pripada nobeno posebno ali ločeno plačilo. Stopnja pravičnega nadomestila naj polno upošteva stopnjo uporabe tehničnih zaščitnih ukrepov, ki jih predvideva ta direktiva. V določenih situacijah, ko je škoda imetnika pravic minimalna, plačilo ni potrebno.

[...]

- (38) Državam članicam je treba omogočiti, da predvidijo izjemo ali omejitev pravice reproduciranja za določene tipe reprodukcije avdio, vizualnega in avdiovizualnega gradiva za privatno uporabo, kar spremlja pravično nadomestilo. To lahko zajema uvedbo ali nadaljevanje sistemov nadomestil, ki bodo nadomestil[i] škodo, povzročeno imetnikom pravic. [...]
- (39) Ob uporabi izjem ali omejitev privatnega razmnoževanja naj države članice ustrezno upoštevajo tehnološki in gospodarski razvoj, še posebej v zvezi z digitalnim privatnim razmnoževanjem in sistemi nadomestil, kadar so na voljo dejanski ukrepi tehnične zaščite. Takšne izjeme ali omejitve naj ne ovirajo uporabe tehničnih ukrepov ali njihovega izvrševanja proti izognitvi.“

4 Člen 2 Direktive 2001/29 določa:

„Države članice predvidijo za spodaj naštetih izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo, neposredno ali posredno, začasno ali stalno, reproduciranje na vsak način in v vsaki obliki, v celoti ali deloma:

(a) avtorjem za njihova dela;

(b) izvajalcem za posnetke njihovih nastopov;

- (c) proizvajalcem fonogramov za njihove fonograme;
- (d) producentom prvega posnetka filmov za izvirnik in primerke njihovih filmov;
- (e) RTV organizacijam za posnetke njihovih oddaj ne glede na to, ali oddajajo po žici ali po radijskih valovih, vključno s kablom ali satelitom.“

5 Člen 5 Direktive 2001/29, naslovljen „Izjeme in omejitve“, v odstavku 2(b) določa:

„Države članice lahko predvidijo izjeme in omejitve pravice reproduciranja iz člena 2 v naslednjih primerih:

[...]

- (b) v zvezi z reprodukcijami v katerem koli mediju, ki jih izdelata fizična oseba za privatno uporabo in v namene, ki niso niti posredno niti neposredno komercialni, ob pogoju, da imetniki pravic prejmejo pravično nadomestilo, pri katerem se upošteva uporaba ali neuporaba tehničnih ukrepov po členu 6 na zadevnem delu ali predmetu.“

6 Člen 5(5) navedene direktive določa:

„Izjeme in omejitve iz odstavkov 1, 2, 3 in 4 naj se uporabijo le v določenih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z normalnim izkoriščanjem dela ali drugega predmeta in ne vplivajo pretirano na legitimne interese imetnika pravic.“

7 Člen 6 iste direktive, naslovljen „Obveznosti glede tehničnih ukrepov“, v odstavkih 3 in 4 določa:

„3. Za namene te direktive izraz ‚tehnični ukrepi‘ pomeni vsakršno tehnologijo, napravo ali komponento, ki je ob običajnem obratovanju namenjena preprečevanju ali oviranju dejanj v zvezi z deli in predmeti sorodnih pravic, ki jih ni dovolil imetnik pravic avtorske ali katere koli sorodne pravice, predvidene v zakonu, oziroma pravice *sui generis*, ki jo predvideva poglavje III Direktive 96/9/ES. Tehnični ukrepi se štejejo za ‚dejanske‘, kadar uporabo varovanega dela ali predmeta sorodnih pravic nadzorujejo imetniki pravic z uporabo nadzorovanega dostopa ali zaščitnega postopka, na primer šifriranja, kodiranja ali druge transformacije dela oziroma predmeta sorodnih pravic ali mehanizma za nadzor razmnoževanja, ki doseže cilj zaščite.

4. Ne glede na pravno varstvo, ki ga predvideva odstavek 1, v odsotnosti prostovoljnih ukrepov, ki jih sprejmejo imetniki pravic, vključno z dogovori med imetniki pravic in drugimi zadevnimi strankami, države članice sprejmejo primerne ukrepe za zagotovitev, da imetniki pravic omogočijo upravičencu do izjeme ali omejitve, predvidene v nacionalnem zakonu v skladu s členom 5(2)(a), (2)(c), (2)(d), (2)(e), (3)(a), (3)(b) ali (3)(e), sredstva za uživanje takšne izjeme ali omejitve v obsegu, nujnem

za uživanje takšne izjeme ali omejitve, in kjer ima ta upravičenec zakonit dostop do zadevnega varovanega dela ali predmeta.

Država članica lahko sprejme takšne ukrepe tudi v zvezi z upravičencem do izjeme ali omejitve, ki jo predvideva člen 5(2)(b), razen če reproduciranja za zasebno uporabo niso omogočili že imetniki pravic v obsegu, potrebnem za uživanje izjem ali omejitev in v skladu z določbami člena 5(2)(b) in (5), ne da bi imetnikom pravic preprečili sprejetje ustreznih ukrepov glede števila reprodukcij v skladu s temi določbami.

[...]

Nacionalna ureditev

- 8 Upoštevno zakonodajo vsebuje kraljeva zakonska uredba 1/1996 z dne 12. aprila 1996, s katero je bilo potrjeno besedilo zakona o intelektualni lastnini (v nadaljevanju: TRLPI). Ta kraljeva zakonska uredba je bila v okviru prenosa Direktive 2001/29 spremenjena z zakonom 23/2006 z dne 7. julija 2006 o spremembi besedila zakona o intelektualni lastnini, kakor je bilo potrjeno s kraljevo zakonsko uredbo 1/1996 (BOE št. 162 z dne 8. julija 2006, str. 25561).

- 9 Člen 17 TRLPI z naslovom „Izključna pravica do izkoriščanja in pravila za izvajanje“ določa:

„Avtor ima izključno pravico do izkoriščanja svojega dela v kakršni koli obliki; to velja predvsem za pravice reproduciranja [...], ki je dopustno le z njegovim dovoljenjem, razen v primerih, predvidenih s tem zakonom.“

- 10 Člen 18 TRLPI z naslovom „Reproduciranje“ določa:

„Reproduciranje pomeni neposredno ali posredno začasno ali trajno fiksiranje celotnega dela ali njegovih delov na nosilcu, s kakršnim koli sredstvom ali v kateri koli obliki, za njegovo širjenje in izdelavo kopij.“

- 11 Člen 31(2) TRLPI določa:

„Dovoljenje avtorja ni potrebno za reproduciranje že distribuiranih del s kakršnim koli sredstvom za zasebno uporabo fizične osebe, ki izdelava kopijo na podlagi dela, do katerega je imela zakonit dostop, če kopija ni izdelana v kolektivne ali komercialne namene, brez poseganja v pravično nadomestilo iz člena 25 [...]“

- 12 Člen 25 TRLPI z naslovom „Pravično nadomestilo za privatno razmnoževanje“ v odstavkih 1, 2 in 4 določa:

„1. Za reproduciranje za izključno zasebno uporabo z aparati ali napravami, ki tehnično gledano niso tiskalniki, če gre za dela, ki se razširjajo v obliki knjig ali objav, ki so na podlagi uredbe obravnavane enako kot knjige, ter zvočne in videozapise ali druge tonske, slikovne ali avdiovizualne nosilce, se osebam iz odstavka 4(b) plačuje pravično in enkratno nadomestilo za vsakega od treh navedenih načinov reproduciranja, da se jim nadomestijo pravice iz naslova intelektualne lastnine, ki jih zaradi reproduciranja ne bodo več izvrševale. [...]

2. To nadomestilo se za vsak način reproduciranja določi glede na opremo, aparate in materialne nosilce, ki so primerni za navedeno reproduciranje in ki so bili izdelani na španskem ozemlju ali so bili nabavljeni zunaj tega ozemlja za komercialno distribucijo ali uporabo na tem ozemlju.

[...]

4. V zvezi z zakonsko obveznostjo iz odstavka 1 je pomen pojmov:

(a) dolžniki: proizvajalci opreme, aparatov in materialnih nosilcev iz odstavka 2 s sedežem v Španiji, ko nastopajo kot komercialni distributerji, in osebe, ki to blago nabavljajo zunaj španskega ozemlja za komercialno distribucijo ali uporabo na tem ozemlju.

Distributerji, trgovci na debelo in na drobno, ki zatem kupijo navedeno opremo, aparate in materialne nosilce, so z dolžniki, ki so jim jih dobavili, solidarno zavezani za plačilo nadomestila, razen če dokažejo, da so jim nadomestilo dejansko plačali, in brez poseganja v določbe odstavkov 14, 15 in 20.

(b) upniki: avtorji del, ki jih izkorišča javnost, v kateri koli obliki iz odstavka 1, skupaj z – odvisno od primerov in načinov reprodukcije – založniki, proizvajalci fonogramov in videogramov ter izvajalci, katerih izvajanje je bilo fiksirano na te fonograme ali videograme.“

13 Člen 25(6) TRLPI določa postopek odobritve zneska nadomestila, ki ga mora plačati vsak dolжник za opremo, aparate in materialne nosilce za digitalno reproduciranje, pri katerem sodelujejo ministrstvo za kulturo, ministrstvo za industrijo, turizem in trgovino, organizacije za upravljanje pravic intelektualne lastnine, industrijska združenja, ki večinsko zastopajo dolžnike, španski urad za varstvo potrošnikov ter ministrstvo za gospodarstvo in finance.

14 Isti odstavek 6 določa, da „morajo udeleženci postopka pogajanja, v vsakem primeru pa ministrstvo za kulturo ter ministrstvo za industrijo, turizem in trgovino, za sprejetje medministrskega odloka iz predhodne določbe upoštevati zlasti ta merila:

(a) škodo, ki je dejansko nastala imetnikom pravic zaradi reprodukcij iz odstavka 1, ob tem da velja, da obveznost plačila ne nastane, če je škoda, ki je nastala imetniku, minimalna;

- (b) obseg uporabe opreme, aparatov in materialnih nosilcev za reprodukcije iz odstavka 1;
- (c) shranjevalno zmogljivost te opreme, aparatov in materialnih nosilcev;
- (d) kakovost reprodukcij;
- (e) razpoložljivost ter stopnjo uporabe in učinkovitosti tehnoloških sredstev iz člena 161;
- (f) trajanje shranjevanja reprodukcij;
- (g) ekonomsko primerno razmerje med zneski, zaračunanimi kot nadomestilo ob nakupu različne opreme in aparatov, in povprečno prodajno ceno za končnega potrošnika“.

¹⁵ Člen 25 TRLPI vsebuje odstavke 12, ki se nanaša na osebe, ki so zavezane za plačilo nadomestila, in določa:

„Obveznost plačila nadomestila nastane:

- (a) za proizvajalce, ko nastopajo kot distributerji, in osebe, ki opremo, aparate in materialne nosilce kupijo zunaj španskega ozemlja za komercialno distribucijo

ali uporabo na tem ozemlju, v trenutku, ko dolžnik prenese lastninsko pravico oziroma, če je tak primer, ko prenese pravico do uporabe ali uživanja katerega od navedene opreme, aparatov ali materialnih nosilcev;

- (b) za osebe, ki kupujejo opremo, aparate in materialne nosilce zunaj španskega ozemlja za njihovo uporabo na tem ozemlju, v trenutku nakupa.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- ¹⁶ SGAE je ena od kolektivnih organizacij za upravljanje pravic intelektualne lastnine v Španiji.
- ¹⁷ Družba Padawan prodaja nosilce podatkov CD-R, CD-RW in DVD-R ter predvajalnike MP3. SGAE je od družbe Padawan zahtevala plačilo „pristojbine za privatno razmnoževanje“ iz člena 25 TRLPI za leta od 2002 do 2004. Družba Padawan je temu nasprotovala, saj naj bi bila naložitev te pristojbine za digitalne nosilce brez razlikovanja in neodvisno od funkcije, za katero so namenjeni (zasebna uporaba ali druga, poklicna ali komercialna dejavnost), v nasprotju z Direktivo 2001/29. Juzgado de lo Mercantil n° 4 de Barcelona je s sodbo z dne 14. junija 2007 v celoti ugodilo zahtevku SGAE, tako da je bilo družbi Padawan naloženo plačilo 16.759,25 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi.

- 18 Družba Padawan je pri predložitvenem sodišču vložila pritožbo zoper navedeno sodbo.
- 19 Audiencia Provincial de Barcelona je po posvetovanju s strankama in državnim tožilstvom o smiselnosti vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe prekinilo postopek in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali pojem ‚pravično nadomestilo‘ iz člena 5(2)(b) Direktive 2001/29/ES [...] zajema uskladitev, ne glede na možnost, ki je priznana državam članicam, da izberejo sistem pobiranja, za katerega menijo, da je primeren za uveljavljanje pravice do ‚pravičnega nadomestila‘, ki jo imajo imetniki pravic intelektualne lastnine, oškodovani zaradi uvedbe izjeme privatnega razmnoževanja od pravice reproduciranja?
2. Ali mora – ne glede na sistem, ki ga uporabi posamezna država članica za izračun pravičnega nadomestila – ta sistem spoštovati pravično ravnotežje med zadevnimi osebami, namreč med imetniki pravic intelektualne lastnine, ki so oškodovani zaradi uvedbe izjeme privatnega razmnoževanja in ki so upravičeni do navedenega nadomestila, ter neposrednimi in posrednimi zavezanci za plačilo nadomestila? Ali je to ravnotežje opredeljeno z razlogom za obstoj pravičnega nadomestila, ki je odprava škode, ki je nastala zaradi izjeme privatnega razmnoževanja?
3. Ali mora biti v skladu s cilji, ki jih uresničuje člen 5(2)(b) Direktive 2001/29/ES, in ob upoštevanju konteksta te določbe – če država članica izbere sistem dajatve ali pristojbine za opremo, aparate in nosilce za digitalno reproduciranje – ta dajatev (pravično nadomestilo za privatno razmnoževanje) nujno povezana z domnevno uporabo te opreme in nosilcev za izvedbo reproduciranja, za katerega velja izjema

privatnega razmnoževanja, tako da bi bila uvedba dajatve upravičena, če bi se lahko domnevalo, da bodo oprema, aparati in nosilci za digitalno reproduciranje uporabljeni za privatno razmnoževanje, sicer pa bi bila neupravičena?

4. Ali je – če država članica za privatno razmnoževanje izbere sistem ‚pristojbine‘ – uporaba zadevne ‚pristojbine‘ brez razlikovanja za podjetja in strokovnjake, ki aparate in nosilce za digitalno reproduciranje očitno kupujejo za namene, ki niso privatno razmnoževanje, v skladu s pojmom ‚pravično nadomestilo‘?

5. Ali je sistem, ki ga je sprejela država Španija, in sicer uporaba pristojbine za privatno razmnoževanje brez razlikovanja za vso opremo, vse aparate in vse nosilce za digitalno reproduciranje, v nasprotju z Direktivo 2001/29/ES [...], če ne obstaja zadostna zveza med pravičnim nadomestilom in omejitvijo pravice [reproduciranja] zaradi privatnega razmnoževanja, ki utemeljuje to nadomestilo, ker se v veliki meri uporablja v drugačnih primerih, v katerih omejitev pravice, ki bi utemeljevala denarno nadomestilo, ne obstaja?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Dopustnost

- 20 Na prvem mestu Centro Español de Derechos Reprográficos in španska vlada v bistvu trdita, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe brezpredmeten z vidika rešitve

spora o glavni stvari, saj se Direktiva 2001/29 *ratione temporis* zanj sploh ne uporablja. Po njunem mnenju se namreč za ta spor uporabljajo nacionalne določbe, ki so veljale pred določbami, sprejetimi za prenos te direktive. Zato naj razlaga pojma „pravično nadomestilo“ iz člena 5(2)(b) navedene direktive ne bi bila potrebna za razrešitev tega spora.

- 21 V zvezi s tem je treba spomniti, da lahko v okviru sodelovanja med Sodiščem in sodišči držav članic, kot ga določa člen 267 PDEU, le nacionalna sodišča, ki prejmejo zadevo v odločanje in morajo prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ob upoštevanju posebnosti vsake zadeve presodijo nujnost sprejetja predhodne odločbe, da bi lahko sprejela sodbo, in upoštevnost vprašanj, ki jih postavijo Sodišču. Torej je Sodišče, če se vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma zavezano o tem odločiti (glej zlasti sodbe z dne 13. marca 2001 v zadevi PreussenElektra, C-379/98, Recueil, str. I-2099, točka 38; z dne 22. maja 2003 v zadevi Korhonen in drugi, C-18/01, Recueil, str. I-5321, točka 19, in z dne 23. aprila 2009 v združenih zadevah VTB-VAB in Galatea, C-261/07 in C-299/07, ZOdl., str. I-2949, točka 32).
- 22 Vendar Sodišče ni pristojno, da bi se v okviru odločanja o predlogu za sprejetje predhodne odločbe izreklo o razlagi nacionalnih določb, niti da bi presoјalo o tem, ali jih predložitveno sodišče pravilno razlaga. Sodišče mora namreč v okviru delitve pristojnosti med sodišči Unije in nacionalnimi sodišči upoštevati tak dejanski in pravni okvir, v katerega se uvrščajo vprašanja za predhodno odločanje, kot je opredeljen v predložitveni odločbi (sodbe z dne 29. aprila 2004 v združenih zadevah Orfanopoulos in Oliveri, C-482/01 in C-493/01, Recueil, str. I-5257, točka 42; z dne 4. decembra 2008 v zadevi Jobra, C-330/07, ZOdl., str. I-9099, točka 17, in z dne 23. aprila 2009 v združenih zadevah Angelidaki in drugi, od C-378/07 do C-380/07, ZOdl., str. I-3071, točka 48).

- 23 V zvezi z zadevnim predlogom za sprejetje predhodne odločbe je treba ugotoviti, prvič, da se nanaša na razlago določbe prava Unije, in sicer člena 5(2)(b) Direktive 2001/29, kar spada v pristojnost Sodišča, ki mu je bil predložen predlog za sprejetje predhodne odločbe, in da poleg tega ob upoštevanju obdobja, za katero se zahteva dajatev, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, in poteka roka za prenos, ki je bil s členom 13(1), prvi pododstavek, Direktive 2001/29 določen na 22. december 2002, nikakor ni izključeno, da bo moralo predložitveno sodišče odločati o posledicah razlage, za katero je zaprosilo, zlasti na podlagi njegove obveznosti razlage nacionalnega prava v skladu s pravom Unije (sodba Sodišča z dne 13. novembra 1990 v zadevi *Marleasing*, C-106/89, Recueil, str. I-4135, točka 8).
- 24 Drugič, določitev nacionalne zakonodaje, ki se uporablja *ratione temporis*, je vprašanje razlage nacionalnega prava, ki torej ne spada v pristojnost Sodišča, ki odloča o predlogu za sprejetje predhodne odločbe.
- 25 Na podlagi zgoraj navedenega je razvidno, da je treba prvi ugovor nedopustnosti zavrniti.
- 26 Na drugem mestu SGAE trdi, da so vprašanja, ki jih je postavilo predložitveno sodišče, nedopustna, ker se nanašajo na notranje pravne položaje, ki niso bili usklajeni z Direktivo 2001/29. Po njenem mnenju se namreč postavljena vprašanja opirajo predvsem na vidike, ki spadajo v pristojnost držav članic. Po mnenju SGAE pa Sodišče v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe ni pristojno za razlago in uporabo nacionalnega prava.
- 27 Vendar je treba spomniti, da vprašanje, ali vprašanja predložitvenega sodišča zadevajo področje, ki ne spada v pravo Unije, ker naj bi Direktiva 2001/29 predvidevala samo minimalno usklajitev na tem področju, spada v vsebinsko presojo postavljenih vprašanj, in ne presojo njihove dopustnosti (glej sodbo z dne 11. aprila 2000

v združenih zadevah Deliège, C-51/96 in C-191/97, Recueil, str. I-2549, točka 28). Zato ugovor SGAE v zvezi z neuporabo te direktive v sporu o glavni stvari ne zadeva dopustnosti zadeve, temveč spada v vsebinsko presojo navedenih vprašanj (glej v tem smislu sodbo z dne 13. julija 2006 v združenih zadevah Manfredi in drugi, od C-295/04 do C-298/04, ZOdl., str. I-6619, točka 30).

- 28 Ker je treba drugi ugovor nedopustnosti zavriniti, iz zgornjih ugotovitev izhaja, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Vsebinska presoja

Prvo vprašanje

- 29 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je pojem „pravično nadomestilo“ v smislu člena 5(2)(b) Direktive 2001/29 samostojen pojem prava Unije, ki ga je treba razlagati enotno v vseh državah članicah, ne glede na možnost, ki jim je priznana, da določijo načine izvajanja pravice do tega nadomestila.
- 30 Spomniti je treba, da morajo v skladu s členom 5(2)(b) Direktive 2001/29 države članice, ki se odločijo za uvedbo izjeme za privatno razmnoževanje v nacionalnem pravu, določiti plačilo „pravičnega nadomestila“ imetnikom pravic.

- 31 Najprej je treba poudariti, da ne navedeni člen 5(2)(b) ne nobena druga določba Direktive 2001/29 ne vsebujeta napotila na nacionalno pravo držav članic v zvezi s pojmom „pravično nadomestilo“.
- 32 V teh okoliščinah v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča tako iz zahtev po enotni uporabi prava Unije kot iz načela enakosti izhaja, da je treba izraze določbe prava Unije, ki se za opredelitev smisla in obsega ne sklicuje posebej na pravo držav članic, navadno razlagati samostojno in enotno v celotni Evropski uniji, in sicer ob upoštevanju okvira, v katerega je določba umeščena, in cilja, ki ga zadevna ureditev uresničuje (glej zlasti sodbe z dne 18. januarja 1984 v zadevi Ekro, 327/82, Recueil, str. 107, točka 11; z dne 19. septembra 2000 v zadevi Linster, C-287/98, Recueil, str. I-6917, točka 43, in z dne 2. aprila 2009 v zadevi A, C-523/07, ZOdl., str. I-2805, točka 34).
- 33 Iz te sodne prakse je razvidno, da je treba pojem „pravično nadomestilo“ iz določbe, ki je del direktive, ki nikoli ne napotuje na nacionalno pravo, šteti za samostojen pojem prava Unije in ga na njenem ozemlju enotno razlagati (glej po analogiji glede pojma „pravično plačilo“ iz člena 8(2) Direktive Sveta 92/100/EGS z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine (UL L 346, str. 61) sodbo z dne 6. februarja 2003 v zadevi SENA, C-245/00, Recueil, str. I-1251, točka 24).
- 34 To ugotovitev potrjuje tudi cilj, ki mu sledi ureditev, v katero spada pojem pravičnega nadomestila.

- 35 Cilj Direktive 2001/29, ki temelji zlasti na členu 95 ES in je namenjena usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi ter preprečevanju izkrivljanja konkurence na notranjem trgu zaradi razlik v zakonodajah držav članic (sodba z dne 12. septembra 2006 v zadevi Laserdisken, C-479/04, ZOdl., str. I-8089, točke 26 in od 31 do 34), zajema razvoj samostojnih pojmov prava Unije. Odločenost zakonodajalca, da doseže karseda enotno razlago Direktive 2001/29, je razvidna zlasti iz uvodne izjave 32 te direktive, ki države članice poziva, naj s ciljem zagotavljanja dobrega delovanja notranjega trga koherentno uporabljajo izjeme in omejitve pravice reproduciranja.
- 36 Zato pa, čeprav države članice v skladu s členom 5(2)(b) Direktive 2001/29 prosto odločajo, ali bodo uvedle izjemo privatnega razmnoževanja od izključne avtorjeve pravice reproduciranja, ki je varovana s pravom Unije, morajo države, ki to izjemo uvedejo, določiti plačilo pravičnega nadomestila avtorjem, ki so oškodovani zaradi uporabe te izjeme. Torej bi bila razlaga, v skladu s katero bi lahko države članice, ki so uvedle enako izjemo, kot jo določa pravo Unije in ki v skladu z uvodnimi izjavami 35 in 38 te direktive kot bistveni element zajema pojem „pravično nadomestilo“, nedosledno in neusklajeno prosto določale merila, ki bi se lahko spreminjala od ene države članice do druge, v nasprotju s ciljem navedene direktive, na katerega je opozorjeno v prejšnji točki.
- 37 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je pojem „pravično nadomestilo“ v smislu člena 5(2)(b) Direktive 2001/29 samostojen pojem prava Unije, ki ga je treba razlagati enotno v vseh državah članicah, ki so uvedle izjemo privatnega razmnoževanja, ne glede na možnost, ki je priznana tem državam,

da v mejah, določenih s pravom Unije, zlasti z navedeno direktivo, določijo obliko, načine financiranja in pobiranja ter višino tega pravičnega nadomestila.

Drugo vprašanje

- 38 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali „pravično ravnotežje“, ki ga je treba vzpostaviti med zadevnimi osebami, pomeni, da se pravično nadomestilo izračuna na podlagi merila škode, ki je bila avtorjem povzročena zaradi uvedbe izjeme privatnega razmnoževanja. Poleg tega sprašuje, katere osebe poleg oškodovanih avtorjev so zadevne osebe, med katerimi je treba vzpostaviti to „pravično ravnotežje“.
- 39 Prvič, glede vloge merila škode, ki je nastala avtorju, pri izračunu pravičnega nadomestila je iz uvodnih izjav 35 in 38 Direktive 2001/29 razvidno, da je namen tega pravičnega nadomestila „ustrezno“ nadomestiti škodo, ki avtorjem nastane z uporabo njihovih varovanih del brez njihovega dovoljenja. Pri določanju višine nadomestila je treba kot „koristen kriterij“ upoštevati „potencialno škodo“, ki avtorju nastane zaradi zadevnega reproduciranja, s tem da je mogoče, da obveznost plačila ne nastane, če je „škoda [...] minimalna“. Izjema privatnega razmnoževanja mora tako zajemati sistem, „ki bo[...] nadomestil[...] škodo, povzročeno imetnikom pravic“.
- 40 Iz teh določb je razvidno, da sta nastanek in višina pravičnega nadomestila vezana na škodo, ki avtorju nastane z reproduciranjem njegovega varovanega dela za zasebno uporabo brez njegovega dovoljenja. S tega vidika je treba pravično nadomestilo šteti za protidajatev za škodo, ki nastane avtorju.

- 41 Poleg tega izraza „nadomestiti“ in „nadomestiti škodo“ iz uvodnih izjav 35 in 38 Direktive 2001/29 izražata voljo zakonodajalca Unije, da se oblikuje poseben sistem nadomestil, ki se uporabi, ko imetnikom pravic nastane škoda, ki načeloma povzroči nastanek obveznosti, da se jim „nadomesti“ uporaba oziroma „nadomesti škoda“.
- 42 Iz tega izhaja, da mora biti pravično nadomestilo obvezno izračunano na podlagi merila škode, ki je avtorjem varovanih del povzročena z uvedbo izjeme privatnega razmnoževanja.
- 43 Drugič, glede zadevnih oseb, na katere se nanaša „pravično ravnotežje“, uvodna izjava 31 Direktive 2001/29 določa, da je treba zagotoviti „pravično ravnotežje“ med pravicami in interesi avtorjev, ki so upravičeni do pravičnega nadomestila, na eni strani ter pravicami in interesi uporabnikov varovanih del na drugi strani.
- 44 Razmnoževanje, ki ga opravi fizična oseba v zasebne namene, je treba šteti za dejanje, ki lahko avtorju zadevnega dela povzroči škodo.
- 45 Iz tega izhaja, da škodo imetniku izključne pravice reproduciranja povzroči oseba, ki za svojo zasebno uporabo reproducira varovano delo, ne da bi tega imetnika prej prosila za dovoljenje. Zato je načeloma dolžnost te osebe, da nadomesti škodo, povezano s tem reproduciranjem, tako da financira nadomestilo, ki bo izplačano temu imetniku.

- 46 Kljub temu imajo države članice – ob upoštevanju praktičnih težav pri identifikaciji zasebnih uporabnikov in pri nalaganju obveznosti povrnitve škode, ki so jo povzročili imetnikom pravic, in ob upoštevanju dejstva, da se lahko škoda, ki nastane s posamično zasebno uporabo, izkaže za minimalno, in torej ne povzroči nastanka obveznosti plačila, kot je navedeno v zadnjem stavku uvodne izjave 35 Direktive 2001/29 – možnost, da za financiranje pravičnega nadomestila uvedejo „pristojbino za privatno razmnoževanje“, ki se ne naloži zadevnim zasebnikom, temveč tistim, ki razpolagajo z opremo, aparati in nosilci za digitalno reproduciranje in ki na tej podlagi pravno ali dejansko dajejo to opremo na razpolago zasebnikom ali zanje opravijo storitev reproduciranja. V okviru takega sistema so osebe, ki razpolagajo s to opremo, tiste, ki morajo plačati pristojbino za privatno razmnoževanje.
- 47 Seveda v takem sistemu v nasprotju s tem, kar se zdi, da zahteva uvodna izjava 31 Direktive 2001/29, niso uporabniki varovanih del tisti, ki bi bili zavezani financirati pravično nadomestilo.
- 48 Vendar je treba poudariti, da, na eni strani, dejavnost zavezancev za to financiranje, in sicer dajanje na razpolago opreme, aparatov in nosilcev za digitalno reproduciranje zasebnim uporabnikom, oziroma storitev reproduciranja, ki jo opravijo, pomeni nujno dejansko predpostavko za to, da fizične osebe lahko pridobijo zasebne kopije. Na drugi strani nič ne nasprotuje temu, da ti zavezanci znesek pristojbine za privatno razmnoževanje prenesejo v ceno za dajanje na razpolago navedene opreme, aparatov in nosilcev za digitalno reproduciranje oziroma v ceno storitve reproduciranja, ki jo opravijo. Tako breme pristojbine navsezadnje nosi zasebni uporabnik, ki plača to ceno. Zasebnega uporabnika, ki so mu dani na razpolago oprema, aparati in nosilci za digitalno reproduciranje oziroma ki je prejemnik storitev reproduciranja, je treba v teh okoliščinah dejansko šteti za „posrednega zavezanca“ za pravično nadomestilo.

- 49 Zato je treba za navedeni sistem – glede na to, da zavezancem omogoča, da strošek pristojbine prevalijo na zasebne uporabnike, in da torej ti nosijo breme pristojbine za privatno razmnoževanje – šteti, da je v skladu s „pravičnim ravnotežjem“, ki ga je treba vzpostaviti med interesi avtorjev in interesi uporabnikov varovanih del.
- 50 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 razlagati tako, da „pravično ravnotežje“, ki ga je treba vzpostaviti med zadevnimi osebami, pomeni, da mora biti pravično nadomestilo obvezno izračunano na podlagi merila škode, povzročene avtorjem varovanih del zaradi uvedbe izjeme privatnega razmnoževanja. V skladu z zahtevami tega „pravičnega ravnotežja“ je, če se določi, da so za financiranje pravičnega nadomestila zavezane osebe, ki razpolagajo z opremo, aparati in nosilci za digitalno reproduciranje in ki na tej podlagi pravno ali dejansko dajejo to opremo na razpolago zasebnim uporabnikom ali zanje opravijo storitev reproduciranja, saj imajo te osebe možnost, da dejansko breme tega financiranja prevalijo na zasebne uporabnike.

Tretje in četrto vprašanje

- 51 Predložitveno sodišče s tretjim in četrtem vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali mora v skladu s členom 5(2)(b) Direktive 2001/29 nujno obstajati povezava med uporabo pristojbine, namenjene financiranju pravičnega nadomestila glede opreme, aparatov in nosilcev za digitalno reproduciranje, in njihovo domnevno uporabo za namene privatnega reproduciranja. Sprašuje tudi, ali je uporaba pristojbine za privatno razmnoževanje brez razlikovanja, zlasti za navedeno

opremo, aparate in nosilce za digitalno reproduciranje, ki se očitno uporabljajo v druge namene kot izdelavo kopij v zasebne namene, v skladu z Direktivo 2001/29.

- 52 Najprej je treba ugotoviti, da je sistem financiranja pravičnega nadomestila, opisan v točkah od 46 do 48 te sodbe, z zahtevami „pravičnega ravnotežja“ združljiv le, če je verjetno, da bodo zadevna oprema, aparati in nosilci za digitalno reproduciranje uporabljeni za namene privatnega razmnoževanja in da bo torej povzročena škoda avtorju varovanega dela. Ob upoštevanju teh zahtev je torej nujna povezava med uporabo pristojbine za privatno razmnoževanje glede navedene opreme, aparatov in nosilcev za digitalno reproduciranje ter njihovo uporabo za namene privatnega reproduciranja.
- 53 Torej uporaba pristojbine za privatno razmnoževanje brez razlikovanja za vse vrste opreme, aparatov in nosilcev za digitalno reproduciranje, vključno s primerom, ki ga je izrecno navedlo predložitveno sodišče, v katerem opremo, aparate in nosilce za digitalno reproduciranje nabavijo osebe, ki niso fizične, za namen, ki očitno ni privatno razmnoževanje, ni v skladu s členom 5(2) Direktive 2001/29.
- 54 Kadar pa je zadevna oprema dana na razpolago fizičnim osebam v zasebne namene, nikakor ni treba dokazati, da so te s to opremo dejansko izdelale zasebne kopije in tako dejansko povzročile škodo avtorju varovanega dela.
- 55 Za te fizične osebe se namreč utemeljeno domneva, da bodo v celoti uživale to razpolaganje in da bodo torej v celoti izkoristile funkcije te opreme, vključno z reproduciranjem.

- 56 Iz tega izhaja, da že sama sposobnost te opreme ali aparatov za izdelovanje kopij zadostuje za utemeljitev uporabe pristojbine za privatno razmnoževanje, pod pogojem, da so bili ta oprema ali aparati dani na razpolago fizičnim osebam kot zasebnim uporabnikom.
- 57 To razlago potrjuje besedilo uvodne izjave 35 Direktive 2001/29. Ta namreč kot koristen kriterij za določitev višine pravičnega nadomestila navaja ne le „škodo“ kot tako, temveč „potencialno“ škodo. „Potencialnost“ škode, povzročene avtorju varovanega dela, je odvisna od izpolnitve nujnega predhodnega pogoja, da so bili oprema ali aparati, ki omogočajo izdelovanje kopij, dani na razpolago fizični osebi, pri čemer pa ni treba, da temu nujno sledi dejanska izdelava zasebnih kopij.
- 58 Poleg tega je Sodišče že razsodilo, da je treba z vidika avtorske pravice upoštevati že samo možnost končnega uporabnika, v zadevnem primeru strank hotela, da si ogledajo prenesena dela z uporabo televizijskih aparatov in televizijskega signala, ki jim jih ponuja navedeni hotel, in ne dejanskega dostopa navedenih strank do teh del (sodba z dne 7. decembra 2006 v zadevi SGAE, C-306/05, ZOdl., str. I-11519, točki 43 in 44).
- 59 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na tretje in četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 razlagati tako, da mora nujno obstajati povezava med uporabo pristojbine, namenjene financiranju pravičnega nadomestila glede opreme, aparatov in nosilcev za digitalno reproduciranje, in njihovo domnevno uporabo za namene privatnega reproduciranja. Zato uporaba pristojbine za privatno razmnoževanje brez razlikovanja, zlasti za opremo, aparate in nosilce za digitalno

reproduciranje, ki niso dani na razpolago zasebnim uporabnikom in ki so očitno namenjeni drugačni uporabi kot izdelavi zasebnih kopij, ni v skladu z Direktivo 2001/29.

Peto vprašanje

- 60 Predložitveno sodišče s petim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je sistem, ki ga je sprejela Kraljevina Španija, in sicer uporaba pristojbine za privatno razmnoževanje brez razlikovanja za vso opremo, vse aparate in vse nosilce za digitalno reproduciranje ne glede na to, za kaj se uporabljajo, v skladu z Direktivo 2001/29.
- 61 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse izhaja, da, razen v primeru tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti Sodišče ni pristojno odločati o skladnosti nacionalne določbe s pravom Unije. To spada v pristojnost nacionalnih sodišč, ki – če je to potrebno – od Sodišča na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe dobijo potrebna pojasnila glede obsega in razlage tega prava (glej sodbo z dne 22. marca 1990 v zadevi Triveneta Zuccheri in drugi proti Komisiji, C-347/87, Recueil, str. I-1083, točka 16).
- 62 Torej je dolžnost nacionalnega sodišča, da ob upoštevanju odgovorov na prva štiri vprašanja preveri skladnost španskega sistema pristojbine za zasebno razmnoževanje z Direktivo 2001/29.
- 63 Sodišču torej ni treba odgovoriti na peto vprašanje.

Stroški

- ⁶⁴ Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

- 1. Pojem „pravično nadomestilo“ v smislu člena 5(2)(b) Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi je samostojen pojem prava Unije, ki ga je treba razlagati enotno v vseh državah članicah, ki so uvedle izjemo privatnega razmnoževanja, ne glede na možnost, ki je priznana tem državam, da v mejah, določenih s pravom Unije, zlasti z navedeno direktivo, določijo obliko, načine financiranja in pobiranja ter višino tega pravičnega nadomestila.**
- 2. Člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 je treba razlagati tako, da „pravično ravnotežje“, ki ga je treba vzpostaviti med zadevnimi osebami, pomeni, da mora biti pravično nadomestilo obvezno izračunano na podlagi merila škode, povzročene avtorjem varovanih del zaradi uvedbe izjeme privatnega razmnoževanja. V skladu z zahtevami tega „pravičnega ravnotežja“ je, če se določi, da so za financiranje pravičnega nadomestila zavezane osebe, ki razpolagajo z opremo, aparati in nosilci za digitalno reproduciranje in na tej podlagi pravno ali dejansko dajejo to opremo na razpolago zasebnim uporabnikom**

ali zanje opravijo storitev reproduciranja, saj imajo te osebe možnost, da dejansko breme tega financiranja prevalijo na zasebne uporabnike.

3. Člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 je treba razlagati tako, da mora nujno obstajati povezava med uporabo pristojbine, namenjene financiranju pravičnega nadomestila glede opreme, aparatov in nosilcev za digitalno reproduciranje, in njihovo domnevno uporabo za namene privatnega reproduciranja. Zato uporaba pristojbine za privatno razmnoževanje brez razlikovanja, zlasti za opremo, aparate in nosilce za digitalno reproduciranje, ki niso dani na razpolago zasebnim uporabnikom in ki so očitno namenjeni drugačni uporabi kot izdelavi zasebnih kopij, ni v skladu z Direktivo 2001/29.

Podpisi